

Een verkapt vermogensregister: komt 'big brother' nu opnieuw een stap dichterbij?

Recente cijfers tonen aan dat in 2021 het register dat alle Belgische bankrekeningen bevat maar liefst drie keer zoveel werd ingekeken als in 2020. Sinds 31 januari 2022 moeten de financiële instellingen halfjaarlijks of jaarlijks ook meer financiële gegevens melden aan het Centraal Aanspreekpunt (programmawet van 20.12.2020). Gevolg hiervan is dat naast de saldi van uw bankrekeningen ook de waarde van uw financiële contracten bekend zullen zijn bij het Centraal Aanspreekpunt dat door vele instanties geraadpleegd zal worden. U zal het zelfs niet weten...

Centraal Aanspreekpunt

Ook vóór de inwerkingtreding van de programmawet moesten financiële instellingen reeds enkele privégegevens doorgeven aan het Centraal Aanspreekpunt, zoals de opening en de sluiting van elke rekening, storting of afhaling van contanten vanaf een bepaald bedrag, afsluiting van een overeenkomst tot de verhuur van kluizen en leasingovereenkomsten, een levensverzekeringsovereenkomst, een overeenkomst met betrekking tot beleggings- en/of neven-diensten, enz. van elk van hun cliënten.

Ingevolge de programmawet moesten financiële instellingen een (halfjaarlijkse) foto maken van het vermogen van hun cliënten en periodiek het saldo van elke bank- en betaalrekening en het geglobaliseerde bedrag van bepaalde financiële contracten die de cliënt in eigen naam of met zijn vennootschap heeft, aan het Centraal Aanspreekpunt melden. Deze foto's zijn vandaag reeds gemaakt voor de jaren 2020 en 2021. De gegevens voor deze jaren moesten ten laatste op 31 januari 2022 door de financiële instellingen gerapporteerd worden bij het Centraal Aanspreekpunt.

De wetgever gaf bij de programmawet de bevoegdheid aan de koning om (i) de periodiciteit van het vaststellen van het saldo en het geglobaliseerde bedrag van de financiële contracten te bepalen en (ii) het minimumbedrag waaronder de rekeningen en financiële contracten niet gemeld moeten worden.

Bij het Koninklijk Besluit van 6 juni 2021 gebruikte de koning gedeeltelijk zijn bevoegdheid. Zo werd voor wat betreft de periodiciteit bepaald dat de financiële instellingen tweemaal per jaar – eindjuni en eind december – de saldi en geglobaliseerde bedragen moeten doorgeven. Hierop werd echter een uitzondering gemaakt voor de levensverzekeringsmaatschappijen, die enkel het bedrag van 31 december in aanmerking moeten nemen om door te geven aan het Centraal Aanspreekpunt.

De koning heeft evenwel geen minimumdrempel bepaald waardoor alle saldi en geglobaliseerde bedragen van bepaalde financiële contracten gemeld moeten worden.

Procedure voor wetwijziging

De saldi en geglobaliseerde bedragen die nu standaard jaarlijks of halfjaarlijks gerapporteerd zullen worden, waren voorheen slechts beschikbaar na het volgen van een strikte procedure door de fiscus.

Wanneer de Administratie over een of meer aanwijzingen van belastingontduiking beschikt, de belastbare grondslag tracht te bepalen op grond van tekenen en indiciën (art. 341 WIB 92) of er een aanwijzing was dat de bepalingen met betrekking tot de rapporteringsverplichtingen voor intermediairs (art. 326/1 t.e.m. 326/9 WIB 92) niet correct nageleefd werden, kan de Administratie een vraag om inlichtingen sturen naar de belastingplichtige. Daarin moet duidelijk vermeld worden dat wanneer de belastingplichtige niet meewerkt, elke inlichting gevraagd kan worden aan de financiële instelling die nuttig is om het bedrag van de belastbare inkomsten te bepalen (art. 322, §2, lid 3 WIB 92). Als de belastingplichtige niet antwoordt, onvolledig antwoordt of de gevraagde inlichtingen verborgen houdt en wanneer de antwoordtermijn om te antwoorden op deze vraag om inlichtingen verlopen is, kan de Administratie zich richten tot de financiële instelling om zo de gevraagde gegevens te bekomen (art. 322, §2, lid 3 WIB 92). De belastingplichtige wordt ten laatste gelijktijdig met de verzending van de vraag om inlichtingen aan de financiële instelling op de hoogte gebracht van de aanwijzingen van belastingontduiking (art. 333/1, lid 1 WIB 92) en heeft dus de mogelijkheid om de aanwijzingen van belastingontduiking voor de rechtbank te betwisten.

De fiscale Administratie die heeft vastgesteld dat het voornoemde gevoerde bankonderzoek een of meer aanwijzingen van belastingontduiking opgeleverd heeft, kan de beschikbare gegevens over die belastingplichtige opvragen bij het Centraal Aanspreekpunt.

Ingevolge de raadpleging van het Centraal Aanspreekpunt was de fiscale Administratie op dat tijdstip op de hoogte van wie de titularis is van de bankrekeningen waarvan de fiscale Administratie kennis verkreeg door de raadpleging van het centraal register. Desalniettemin had de fiscale Administratie nog steeds geen inzage in de bankrekeningen zelf, aangezien de financiële instellingen enkel de titularis, de bankrekeningnummers, de eventuele volmacht dragers en de aard van de contracten moesten melden.

Toegang nu versoepeld

Nu moet, om aan deze gegevens te komen, enkel het Centraal Aanspreekpunt geraadpleegd worden zonder het volgen van een strikte procedure door de fiscale Administratie waarbij de belastingplichtige een gelijktijdige kennisgeving ontving op het tijdstip dat de Administratie het bankgeheim probeert op te heffen. De belastingplichtige zal dus zelfs niet weten wanneer zijn persoonlijke financiële gegevens ingekeken worden.

Dat er niet voorzien is in enig controleapparaat om willekeurig overheidshandelen te vermijden, bevestigt dat de noodzakelijkheids- en proportionaliteitstoets niet nageleefd is. Temeer aangezien ook notarissen, politiediensten en gerechtsdeurwaarders inzage in dit register kunnen nemen.

Schending van het recht op privéleven

Het recht op privéleven is zowel in de Grondwet als in Europese verdragen verankerd. Een inmenging moet voldoen aan bepaalde voorwaarden (legaliteitseis, legitimiteitseis en noodzakelijkheidseis) om als gerechtvaardigd beschouwd te worden. Het feit dat zomaar uw saldi en geglobaliseerde bedragen van bepaalde financiële contracten zichtbaar zijn in een register dat geraadpleegd kan worden zonder dat u ervan

in kennis gesteld wordt, is duidelijk een schending van het recht op privéleven. De vraag is of deze schending verantwoord is om het algemene doel van ‘de gezondheids crisis ingevolge COVID- 19 en de fraudebestrijding’ te benaarstigen.

Een grondige analyse toont aan dat een dergelijke verregaande privacyschending allesbehalve voorzienbaar is (er wordt zelfs geen kennisgeving verzonden aan de belastingplichtige wiens rekening ingekeken wordt) en niet noodzakelijk is (de gegevens zijn al beschikbaar bij het opheffen van het bankgeheim en in dat geval worden wél de privacyrechten van de belastingplichtige gewaarborgd aangezien die eerst zelf door de fiscale Administratie bevestigd behoort te worden over zijn rekening en een kennisgeving zal ontvangen wanneer de fiscus de gegevens daarna opvraagt bij de bank). Om deze redenen werd reeds een verzoekschrift tot vernietiging van deze programmawet ingediend bij het Grondwettelijk Hof. Momenteel is de zaak hangende en wordt een uitspraak verwacht in de loop van 2022.

Een hellend vlak?

We lijken op een hellend vlak beland dat de bescherming van onze privacy steeds verder uitholt. Op internationaal vlak zien we dat er steeds meer kritische vragen gesteld worden door databeschermingsautoriteiten en procedures gestart worden omtrent het tijdelijk of definitief beperken van automatische gegevensuitwisseling en/of rapporteringsverplichtingen. Er zijn in verschillende landen procedures lopende tegen onder meer het UBO-register, de internationale gegevensuitwisseling. Daarnaast is het nog maar de vraag hoe deze gegevens in een centraal register beschermd worden. Zo was er eerder al een veiligheidslek bij het UBO-register waardoor het rijksregister van elke Belg gemakkelijk geraadpleegd kon worden. Het recht op privacy is niet absoluut en moet nog steeds afgewogen worden tegenover veiligheid, de Schatkist, gezondheid,...

Een wetgever die met te weinig belangenafweging inteert op dit recht op privacy, doet echter velen de wenkbrauwen fronsen. Meer informatie over de procedure voor het Grondwettelijk Hof kunt u vinden op <https://houjegeldprive.be>.

ADVIEZEN

Sinds 31 januari 2022 moet uw financiële instelling periodiek onder meer de saldi van uw bankrekeningen melden bij het Centraal Aanspreekpunt.

De fiscus zal die informatie vrijwel zonder beperkingen kunnen inzien. De strenge procedures die daarvoor in het verleden golden, zijn dus niet meer van toepassing. Daarnaast kunnen ook notarissen, gerechtsdeurwaarders en de politiediensten dit register inkijken.

De vraag rijst of dit geen onaanvaardbare inbreuk op uw privacy uitmaakt. Er loopt dan ook een procedure bij het Grondwettelijk Hof.

Shana Convents - Charlotte Lardenoit
Advocaten Sansen International Tax Lawyers

Ervaren Bedrijfsleider PRO n° 1
18 maart 2022